GAZETA LWOWSKA.

Wychodzi z Dodatkiem codziennie, prócz świąt i niedzieli. Prenumerata kwartalna miejscowym 4 złr. 15 kr., odbierającym pocztą 4 złr. 40 kr., insercyę opłacają od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz piérwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

Nr. 210. Piątek 12. Września 1851. Rok gazecie 40.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Hyszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Królestwo Polskie. — Turcya. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 19. sierpnia. Łaciński proboszcz ks. Jan *Harbut* z Sieprawia, obwodu Bocheńskiego ofiarował na korzyść wojskowego funduszu inwalidów kwotę 10 zr. 28 kr. m. k.

Prezydyum krajowe ma sobie za przyjemny obowiazek podać ten patryotyczny dar z wyrazem najczulszego podziękowania do wiadomości publicznéj.

Lwów, 31. sierpnia. Na rzecz Lwowskiego zakładu ślepych urządził dzierzawca kąpieli Truskawieckich p. Tomasz *Pasynkowski* na cześć uroczystości urodzin Jego Mości Cesarza dnia 17. b. m. bal w Truskawcu, z którego wpłynał czysty dochód w kwocie 76 złr. 32 kr. m. k., co się z wyrazem najczulszego podziękowania wspomnionemu panu dzierzawcy do publicznéj podaje wiadomości.

Lwów, 2. września. Członkowie komisyi dla powszechnego oddziału teoretycznych egzaminów ogólnych (Staatsprüfungen) zrzekając się należącej im się części taks egzaminów, ofiarowali zebraną w szkolnym roku 1851 kwotę tych taks w sumie 30 złr. m. k. na rzecz Lwowskiéj chrześciańskiéj ochrony małych dzieci.

Ta szlachetna dążność do wspierania jednego z najpożyteczniejszych instytutów podaje się niniejszém z wyrazem najczulszego podziękowania do wiadomości publicznéj.

Sprawy krajowe.

Czynności Lwowskiéj izby handlowéj i przemysłowéj.

XVIII. zwyczajne posiedzenie z dnia 26. maja 1851 roku pod przewodnictwem prezesa p. *Floryana H. Singer.*

1) Wiceprezes p. *Pietzsch* referuje w sprawie wysłania niektórych rzemieślników z obwodu izby na wystawę przemysłową do Londynu. Do utworzenia potrzebnego ku temu funduszu wpłynęła w skutek odezwy izby z dnia 7. stycznia b. r. z dobrowolnych składek kwota 537 zr. 58 kr. m. k. Wezwaniu do gremiów, cechów i korporacyi, aby utalentowanych rzemieślników albo pomocników ku wysłaniu do Londynu zaproponowały, tylko tutejszy cech ślusarski zadosyć uczynił, który majstrów swego cechu Leopolda Schneidera i Henryka Arend jako do tego uzdolnionych, zaproponował. — Oprócz tego zgłosiło się do Izby bezpośrednio dwóch kandydatów August Schumann, czeladnik kotlarski i Antoni Kuschée, kierujący sławną fabryką maszyn H. D. Schmid, następcy po Rollé i Schwilgué w Wiédniu, obadwa synowie obywateli lwowskich. Referent twierdzi, że wysłanie zręcznego kotlarza z wielką byłoby korzyścią dla kraju, ponieważ spodziéwać się należy, że w krótkim czasie produkcya cukru z powodów rolniczych u nas się rozgałęzi, i oprócz tak ulubionego dotąd gorzelnictwa, wznieść się musi. — Udowadniać szczególne korzyści, które wysłanie maszynisty dla naszego rolnictwa i rękodzieł przynieść powinno, zdaje się referentowi być rzeczą zbyteczna. Referent wnosi następnie, aby Augustowi Schumann i Antoniemu Kuschée tylko pod tym warunkiem udzielić wsparcia do zwiédzenia Londyńskiej wystawy przemysłowéj, jeżeli się pisemnie zobowiązą, że najdaléj w przeciągu lat 4ch we lwowskim obwodzie izby handlowéj się osieulą, w przeciwnym zaś razie, obowiązani byliby otrzymane wsparcia zwrócić izbie do użycia w celach przemysłowych. Gdyby zaś Izba handlowa i przemysłowa natedy nieistniała, to mają tę sumę do miejscowego funduszu ubogich złożyć.

Izba uznaje, że obywatelowi i majstrowi Lwowskiemu przy wyborze pierwszeństwo dać należy, i uchwala przeto, aby tutejszemu majstrowi ślusarskiemu Henrykowi Arend ofiarować kwotę 300 złr. m. k., zaś czeladnikowi kotlarskiemu Augustowi Schumann i mechanikowi Antoniemu Kuschée, pod przedłożonemi przez referenta warunkami pozostałe 237 złr. 58 kr. w równych częściach jako wsparcie do zwiédzenia londyńskiéj wystawy. W tym celu ma prezydujący przywołać do biura izby p. Arend, Augusta Schumann i ojca Antoniego Kuschée, aby im w obecności referenta i dwóch radzców Izby te przedstawienie zrobić.

2) Prezydujący oświadcza Izbie, że Jego Excellencya c. k. minister handlu baron Bruck z ministeryum wystąpił, i że Jego ces. Mość to ministeryum Jego Excellencyi c. k. radzcy państwa kawalerowi de Baumgarten najłaskawiéj powierzyć raczył.

Na wniosek prezydującego Izba uchwala jednogłośnie, aby Jego Excellencyi baronowi Bruck, pod którego ministerstwem Izby handlowe i przemysłowe w życie weszły, z powodu jego oddalenia się z gabinetu zal i cześć izby w stosownym adresem wynurzyć.

3) Prezydujący przypomina, że potrzeba powziąć wiadomość od c. k. obwodu Żółkiewskiego, jak daleko postąpiła budowla gościńca cyrkularnego z Bełza do Jarosławia, który gościniec dla handlu z Rosyą, a mianowicie dla dowozu zboża do spławienia na Sanie nader ważny jest, lub jakie przeszkody do ukończenia tego gościńca zachodzą. — Izba przyjmuje jednogłośnie ten wniosek.

4) Pan radzca Izby *Klein* robi uwagę, że w liście kursowej c. k. publicznéj giełdy w Wiédniu, galicyjskie listy zastawne zamiast 4% myluie 3% oznaczone są, i wnosi, aby stosowne kroki przedsięwziąć dla sprostowania tej pomyłki, kredytowi listów zastawnych uszczerbek przynoszącej.

Izba przyjmuje ten wniosek do uchwały.

(Litogr. „koresp. austr." o otwartej pożyczce państwa.)

Wiedeń, 7. września. Dziennik rządowy ustaw państwa z dnia dzisiejszego zawiéra rozporządzenie c. k. ministeryum finansów z dnia 1. września r. b. ogłaszające projekt przyzwolonej przez Jego Cesarską Mość pożyczki państwa.

Odsełamy czytelnika do tekstu tego ważnego rozporządzenia, które już wczoraj bardzo pomyślny wpływ wywarło na giełdę. Fundusze trzymały się w stałych cenach, a w walutach widać było bardzo znaczną reakcyę, tak iż weksle na Londyn notowano 11.47, śrebro zaś $19^3/_4$.

Spodziéwamy się z pewnością, że te rozporządzenia nieomieszkają wywrzeć najpomyślniejszego wpływu. Okoliczność, że dwie trzecie części pożyczki preliminowanej w ogóle na 85 milionów złr. m. k. użyte być mają na ulepszenie stosunków waluty, a mianowicie na umorzenie ściągniętych pieniędzy papierowych państwa skłoni *wszystkich, którym na polepszeniu waluty przedewszystkiem zależeć powinno*, jak np. właścicieli austryackich papierów państwa w kraju i zagranicą, kapitalistów, importerów fabrykowanych zagranicą towarów itp. do udziału w rozpisanéj pożyczce. Z tego stanowiska mozna tę pożyczkę w najwłaściwszém znaczeniu tego słowa nazwać patryotyczną.

Oprócz tego podaje ona jeszcze inną korzyść światowi handlowemu. Projekt bowiem podaje tak korzystne warunki, że z wielorakich względów odznacza się powabem zyskownéj spekulacyi, podczas gdy cena jest stosowna, odpowiedna teraźniejszemu stanowi i korzysci finansów.

Spodziéwamy się, że mianowicie zagranicą z znacznemi sumami będą brać udział w tej pożyczce. Korzyść dla zagranicznych subskrybentów jest widoczna, ponieważ teraz z wkładką 100 zr. w walucie bankowéj spodziewać się można oprocentowania w brzęczącej monecie w miarę jak jest w obiegu na zagranicznych placach handlowych.

Oprócz tego rozporządzono co do funduszu umarzającego, że odnośna dotacya funduszu umarzajacego z 1 od sta wraz z wynikającemi procentami i procentami procentów odrębnie od innego obrotu pieniężnego funduszu umarzajacego obliczać się będzie i w stosunku sum obydwoma seryami objętych użytą być ma na ściągnienie pomienionych efektów kredytowych obydwóch seryi, przyczem szczególnie uwzględnione będą obligacye długu państwa seryi B. zawierającej efekta uprocentowane w zagranicznéj brzęczącej monecie na zagranicznych placach handlowych.

Dla tych, którzy chcą wpłacać kaucyę równie jak częściowe kwoty pożyczki w gotówce, ustanowiono korzystną skalę obejmującą przestrzeń od miesiaca września r. b. z kursem wekslowym na Augsburg = 117, do miesiąca października 1852 z kursem al pari waluty bankowéj. Spodziéwamy się, że rzeczywiste rezultaty niewiele różnić się będą od opartych na staranneéj kombinacyi postanowień skali, i cieszymy się, że tym sposobem dany jest poniekąd regulator chwiejacych się potąd niestale stosunków waluty.

Zmiana kuponów na obligacye, których prowizye płatne są zagranicą ustaje od dnia 20. września r. b. pomimo wziętości tych papierów. Ten środek posłuży na zaspokojenie tych, którzy na spekulacyę subskrybuja, ze równocześnie z pozyczką nie zostaną pomnożone efekta austryackie.

Ponieważ liczymy na żywy udział za granicą i na znaczną cyfrę wpłaty gotówką, nieobawiamy się przeto, aby teraźniejszy stan

funduszów uległ niepomyślnej zmianie. Zamierzone ulepszenie stosunków finansowych i waluty nieomieszka wywrzeć pomyślną reakcyę, i wkrótce uchyli obawy podkopujące potąd zaufanie, które teraz znowu powszechnie się obudza. *(L. k. a.)*

(Rozporządzenie ministra nauk publicznych względem zwiedzania szkół ludu.)

Wiédeń, 7. września. Do licznych przyczyn słabego postępu uczniów w szkołach ludu należy przedewszystkiem poczęści spóźnione a poczęści zaniedbywane zwiedzanie szkół. Mimoto jednak sądzą rodzice mieć prawo do odbierania dzieci swych ze szkół zaraz po skończonych 12 latach wieku. Dla zapobieżenia więc tym nader szkodliwym niedogodnościom, tudzież dla podania nauczycielom i przełożonym szkół potrzebnych środków do utrzymania lepszego porządku i pilności w zwiedzaniu szkół, rozporządziło ministeryum wyznań i publicznego oświecenia co następuje: 1) Wszystkie dzieci mają najmniéj 6 lat spełna chodzić do szkół i w żadnym wypadku nie mogą przed skończonym 12tym rokiem życia z nich występywać, chociażby jeszcze przed skończonym 6tym rokiem życia swego zaczęły były je zwiedzać. 2) Czem późniéj dzieci zaczęły chodzić do szkół, tem też dłużéj stosownie do straconego przez nich czasu mają w nich pozostać. 3) W okolicach, w których dla okoliczności miejscowych mogą dzieci dopiero po skończonym 7mym roku chodzić do szkół, pozostać mają w nich aż do skończonych lat 13 swego wieku. 3) Rodzice i opiekunowie niezważający na to, aby dzieci ich chodziły pilnie do szkół, nie mają prawa odbierać je ze szkół po skończonym 12. roku ich życia, przeciwnie uczniowie ci będą musieli dłuższem zwiedzaniem szkół wyrównać tę przerwę w pobieraniu nauk. 4) Dzieci, które zaczęły chodzić do szkół w czasie należytym i pilnie przykładały się do nauk, mogą po skończonych 12 latach wieku swego wystąpić ze szkół nawet przed upływem kursu szkolnego, wszakże nie może to miéć miejsca przed egzaminem w ciągu tego roku przypadającym. 5) Nauczyciele obowiązani są zapisać w katalogu szkolnym (który ma być przechowywany w archiwie szkolnym) datę wstępującego do szkół dziecięcia, i w razie przesiedlenia się rodziców jego do innéj gminy szkolnéj przytoczyć ją w zaświadczeniu szkolnem ubywającego ucznia. *(Lit. kor. austr.)*

(Wiadomości potoczne z Wiédnia z d. 6. września.)

Wiédeń, 6. września. Jego ces. Mość odwiédzi jeszcze raz Ischl tego roku, a to, aby miéć udział w wielkiém polowaniu na dzikie kozy, które będzie tam urządzone z początkiem października na cześć imienin cesarskich.

— Ces. rosyjski rząd wysłał jenerała Kublickiego w podróż po Europie dla przypatrzenia się rozmaitym korpusom inżynierów i ich urządzeniom. Z Prus, gdzie się znajduje obecnie, przyjedzie wspomniony jenerał do Austryi.

— Dla założenia szkół medycznych i wojskowych w Persyi pojechali następujący panowie z Austryi do Teheranu: Dr. medycyny J. Pollak, montanista Czarnotta, kapitan od inżynierów Zarti, porucznik Kurz, podporucznik Nemiro i profesor wojskowy Gumolns.

— Temi dniami rozeszła się tu pogłoska, że we Włoszech wybuchły wielkie niespokoje, tak że nawet zniesiono obóz ćwiczeń pod Weroną. Najświeższe wiarogodne wiadomości z Werony niewspominają nic takiego, a ostatnie pochody wojsk zostały nakazane tylko dla wypróbowania poruszalności rozmaitych kolumn.

— Podług rozporządzenia c. k. ministeryum nauk byli jak wiadomo w zeszłym roku uwolnieni ci słuchacze praw, którzy po ukończeniu cztéroletniego kursu pragnęli wstąpić do praktyki konceptowéj, od składania trzeciego oddziału egzaminu ogólnego. Uwzględnienie to ustaje już z przyszłym rokiem szkolnym podług wydanego właśnie rozporządzenia.

— W monarchyi austryackiéj istnieją obecnie w następujących miastach publiczne kasy oszczędności: W Wiédniu, Oberhollabrunn, Waidhofen, Lincu, Gracu, Klagenfurcie, Lublanie, Inszpruku, Roveredo, Ala, Bregencyi, Feldkirch, Tryeście, Pradze, Smeczne, Perutz, Zara, Raguzie, we Lwowie, w Medyolanie, Wenecyi, Zagrabiu, Kronsztadzie, Hermansztadzie, Aradzie, Baja, Beczkereku, Debreczynie, Preszowic, Erlau, Fünfkirchen, Granie, Güns, Koszycach, Komornie, Kremnitzu, Leutschau, Miskolcz, Oedenburgu, w Budzie, Peszcie, Preszburgu, Raabie, Steinamanger, Stuhlweissenburgu, Szegedynie, Theresiopel, w Wielkim Warazdynie i w Wesprim. Węgry zatem wyprzedziły w téj mierze wszystkie inne kraje koronne.

— Jego Mość Król Prus przybył dnia 3. b. m. pod nazwiskiem hrabi Zollern o godzinie 8½ wieczór koleją żelazną z Gmunden do Lincu i zajechał do hotelu „zur goldenen Kanone". Zaraz po przybyciu raczył Jego król. Mość przyjąć uszanowanie pana Namiestnika i komendanta wojskowego FML. Airoldi. Dnia 4. b. m. o godzinie 7méj zrana udał się Jego Mość Król w dalszą podróż przez Freistadt do Budweis i Tabor. *(Lit. kor. austr.)*

(Kurs wiédeński z 9. września 1851.)

Obligacye długu państwa 5% — 94 13/16; 4½% — 83 1/16; 4% — — 4% z r. 1850 —; 2½% —; wylosowane 4% —. Losy z r. 1834 1025; z roku 1839 306¼. Wiéd. miejsko bank. 2½% —. Akcye bankowe 1244½. Akcye kolei północ. 1517⅓. Glognickiej kolei żelaznéj —. Odenburgskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 550½. Lloyd —.

Hyszpania.

(Księżna Montpensier powiła córkę. — Wiadomość z wyspy Kuby.)

Madryt, 29. sierpnia. Gazeta madrycka podaje dziś datowaną pod dniem 28. sierpnia depeszę telegraficzną z Sewili, z któréj dowiadujemy się, że infantka Maria Louisa Ferdynanda, księżna Montpensier powiła córkę. Prezydent ministrów pospieszył natychmiast uwiadomić królowę o tym radośnym wypadku.

— 30. sierpnia. Podług wiadomości urzędowych z wyspy Kuba panuje tam zupełny spokój. Zresztą nieobawiają się tam wcale powstania nawet w razie nowego wtargnięcia Amerykanów.

(Armia w Katalonii ma być powiększona.)

Według prywatnego listu z Barcelony powiększona ma być armia prowincyi Katalonii o 6000 żołnierza. *(P. Z.)*

Anglia.

(Hyszpania wzywa pomocy Anglii i Francyi w sprawie wyspy Kuby. — Poświęcenie kościoła katolickiego.)

Londyn, 2. września. Według doniesienia *Globe* miał rząd hyszpański upraszać o pomoc ze strony Francyi i Anglii, w razie gdyby z państw zjednoczonych przedsięwzięto znów wyprawę przeciw wyspie Kuba. Lord Palmerston nie odmówiłby interwencyi na korzyść Hyszpanii, lecz w takim wypadku zalecałby rządowi hyszpańskiemu na wyspie Kuba, aby się tam trzymał liberalniejszego systemu w sprawach politycznych i handlowych.

Liczba katolickich kościołów pomnaża się w Anglii coraz bardziéj. Niedawno temu poświęcano znowu jedną świątynię w Hartlepool, przyczem celebrował kardynał Wisemann osobiście. *P. Z.)*

Francya.

(Energiczne i legalne postępowanie rad jeneralnych. — Nowy spisek odkryty. — Wiadomości potoczne.)

Paryż, 3. września. Im dalej postępują sesye rad jeneralnych, tém większy powód ma Francya cieszyć się ich energiczném a przytem spokojném i legalném postępowaniem, tém większą nadzieję robi krajowi przy zupełném prawie rozsprzężeniu polityczném szacowna działalność tych korporacyi, które w wyższym stopniu niż zgromadzenie narodowe mogą rościć sobie pretensyę do nazwy reprezentacyi narodu dlatego, że w nich prawdziwe potrzeby kraju a zatém i rozsądna wola narodu najrzetelniéj się objawiają. Odkąd przez uporczywy protest mniejszości nieprzyjaznéj prawdziwym interesom kraju została zasada większości w zgromadzeniu narodowem znieważona i złamana w istocie swojéj, pozostaje skołatanej burzą nawie państwa jedyna jeszcze nadzieja ratunku w zaufaniu do téj ostatniej realnej siły narodu. Rady jeneralne bowiem nietylko niezapomniały o obowiązku swoim, ale zachowały nawet świadomość swego prawa. Widok tylu cierpień, których ofiarą stają się reprezentowane przez nich ludności, i rozpaczliwego stanu wewnętrznego rozsprzężenia, nakazywał im zastanowić się głęboko i sumiennie nad obowiązkiem swoim lecz oraz wykonać prawo swoje z zapałem i męzką odwagą, chociaż prawo to ogranicza się zresztą tylko na objawianiu patryotycznych życzeń wielkim władzom państwa. — Podług nadesłanych dziś wiadomości wynosi liczba rad jeneralnych, które żądają rewizyi konstytucyi spełna 60, ponieważ do ogłoszonych wczoraj 52 przyłączyło się 8 nowych departamentów, a mianowicie: Basses-Alpes, Ardeche, Haute-Garonne, Landes, Meurthe, Loire inferieure, Maine et Loir i Puy-de-Dome. Oprócz tego oświadczyły się trzy z pomiędzy tych rad jeneralnych za spiesznemi ile możności wyborami do zgromadzenia narodowego, dwie za zatrzymaniem zasad ustawy z 31. maja, a jedna nakoniec, mianowicie departamentu Landes, wezwała teraźniejsze zgromadzenie narodowe, aby przed zgaśnięciem swego mandatu obmyśliło środki dla utrzymania porządku publicznego. Zatém głosy za przedłużeniem prezydentury i zatrzymaniem konstytucyi in stato quo niepomnożyły się wcale od ostatniego ogłoszenia.

— W tych czasach odkryto tu znowu nowy spisek, i z tej przyczyny nastąpiło już 47 aresztacyi. Ale liczba ich pomnoży się pewno niebawem, albowiem powydawano już liczne rozkazy aresztacyi. O ile wiadomo dotychczas, należały osoby przyaresztowane do demagogicznego komitetu, po największéj części złożonego z Niemców, który zostawał w ścisłym związku z europejskim centralnym komitetem demokratycznym w Londynie. Celem tego komitetu było zwyczajne wichrzenie rewolucyjne. Pomiędzy osobami uwięzionemi znajduje się także osławiony Maillard, sekretarz Ludru-Rollina, jako też niejaki Dalican, szef redakcyi dziennika: *Voix du Proscrit*. Równocześnie skonfiskowano także ostatni numer tego dziennika po części przynajmniéj.

— Dekretem prezydenta republiki został burmistrz w Paillies usunięty od urzędu.

— Pana Baroche, ministra spraw zewnętrznych, który leży słaby od czasu powrotu z Londynu, zaszczycił wczoraj prezydent republiki odwiédzinami swemi.

— Rząd papiezki przysłał notę do rządu francuzkiego, w któréj zawarta jest reklamacya przeciw gwałtownym artykułom dzienników francuzkich o stosunkach rzymskich. Baroche, minister spraw zewnętrznych oddał tę notę ministrowi spraw wewnętrznych.

— Ze strony rządu francuzkiego miano wysłać najformalniejsze instrukcye do francuzkiego komendanta stacyi Antyllów względem zachowania się w razie nowéj zaczepki ze strony północnych Amerykanów. Instrukcye każą komendantowi wspierać rząd wyspy Kuba.

— Fregata parowa *Magador* stojąca obecnie w Nowym-Jorku, otrzymała rozkaz odpłynąć natychmiast do Haiti dla przeszkodzenia nowemu atakowi Cesarza Soulouque na wyspę St. Domingo. *(G.P.)*

(Journal des Débats o kandydaturze księcia Joinville. — Larger, ajent pana Crémieux.)

Paryż, 2. września. Dość ważny-to zapewne wypadek, że *Journal des Débats* przerwał teraz milczenie swoje względem kandydatury księcia Joinville, spowodowany do tego jak się zdaje ostatniemi, bardzo ostremi artykułami dziennika *Constitutionel*. Z odnoszącego się w tej mierze artykułu „des Débats" okazuje się, że względem urzędowego wystąpienia księcia w charakterze kandydata, nic jeszcze nie ma pewnego. Kandydatura księcia Joinville — pisze *Jour. d. Déb.* — mogłaby się stać konieczną i jedynym jeszcze ratunkiem, zwłaszcza przy obecnym stanie rzeczy w kraju; wszakże książę posiada zanadto cnotliwych przymiotów, aby w obec podobnych stosunków miał dla mniemanej godności imienia zostać obojętnym na dobro narodu. W takim wypadku, gdyby kraj odniósł się do niego, nie ociągałby się książę zapewne. Pomieniony dziennik oświadcza następnie, że kwestya ta należy do przyszłości i żadną miarą nie może teraz już być roztrząsana, i staje w obronie księcia Joinville przeciw zarzutom czynionym mu ze strony dziennika *Constitutionnel* rozbierając postępowanie jego po lutowej rewolucyi, i wskazując zarazem na zamachy (w Boulogne i Sztrasburgu) dokonane pod hasłem „cesarskiej prawowitości." W końcu oświadcza jeszcze *J. d. D.*, że jeźliby książę Joinville przyjął polityczną kandydaturę, tedy uczyniłby to nie dlatego, aby stronnictwo porządku zwaśnić i rozdzielić, lecz żeby je zjednoczyć; nie dla zaburzenia spokojności państwa, lecz dla utrzymania spokoju i porządku.

— Przytrzymany niedawno w Lyonie ajent pana Cremieux, nazywa się Larger należący do ostatecznej demokratyczno-socyalnej fakcyi, o którym wspominano już w dwóch broszurach. Usadził się szczególnie na to, aby żołnierzy a przedewszystkiem podoficerów poduszczać do wiarołomstwa i zjednać ich dla sprawy spisków demokratycznych, i tym sposobem przyspieszyć urzeczywistnienie czerwonej republiki. Uwięzienie jego nastąpiło dopiero wtenczas, kiedy zapomniał się aż do tego stopnia, że niektórych podoficerów śmiał namawiać *do zamordowania swoich oficerów*. Podszeptom tym jednak oparli się podoficerowie stanowczo, a jeden z furyerów odrzekł wichrzycielowi: „Mieliśmy się wprawdzie za demokratów, wszelakoż nie wiedzieliśmy tego, że między demokratami a zbójcami nie ma żadnej różnicy; zbójcami nigdy nie będziemy!" Wypadek ten stał się powodem do przytrzymania wspomnionego Larger, i wytoczenia mu procesu. *(Pr. Z.)*

Szwajcarya.

(Zamknięcie hotelu du Cerf. — Śnieg w kantonie Schwyz.)

Berna, 1. września. Z Neuenburga donoszą, że rząd kazał tam zamknąć dnia 28. sierpnia hotel du Cerf, miejsce zgromadzeń pruskich stronników.

W górach kantonu Schwyz padał przez wczoraj i dzisiaj śnieg nieprzerwanie, i pokrył prawie połowę tego kantonu. *(Pr. Z.)*

Włochy.

(Król udaje się w podróż. — Wiadomości potoczne.)

Turyn, 30. sierpnia. Pojutrze uda się król z swoim dworem w podróż do Cuneo, gdzie założy kamień węgielny do nowego mostu na rzece Stur; najbliższa stacya będzie w Montenotte, a trzecia w Genuy. Pod Montenotte będzie powtórzona bitwa z roku 1796, gdzie brygada Aosta ma przedstawiać austryacką armię pod rozkazami jenerała Beaulieu, brygada Savoja francuską dywizyę Laharpa, a 17. pułk dywizyę Masseny. Plan do tej bitwy ułożyła jeneralna komenda w Genuy, i sam król będzie się na niej znajdować. Słychać, że tej sposobności chcą użyć na podanie prośby do króla o przywołanie wygnańców z roku 1849, jednakże ministeryum nie bardzo ma się do tej prośby przychylać. — W radzie ministeryalnej uchwalono znieść dawny klasztor St. Ponzio (w Nizza), i zrobić z niego dom dla ubogich. Namieniony klasztor był dotychczas w posiadaniu Ojców Oblati, którzy go teraz opuścić mają. Propozycyę obrócenia na ten cel innego gmachu, odrzucono. — Naprzeciw separatystycznym dążnościom, które w Sabaudyi i Nizza dotychczas nie ustają, zamyśla rząd dziennikiem wystąpić. Partya konstytucyjna czyli rządowa nie jest w tych prowincyach wcale zastąpiona, są tam tylko dwie ostateczności republikanie i absolutyści, i obie razem przykładają się do obalenia zasady konstytucyjnej. Rząd zamierza więc naprzeciw organom obu tych partyi tak w Nizza jak Sabaudyi postawić dziennik rządowy, i obiecuje sobie bardzo wiele może zanadto od tego środka. Dla Sabaudyi nastąpiła już odnośna publikacya. — Niektóre dzienniki donoszą o nowym Possatore, straszniejszym i oryginalniejszym niż poprzedni, który rzymską ludność strachu nabawił. Nazywają go Mattino, strzelcem i opowiadają dziwne rzeczy o nim. Przed kilku dniami zapalił swoje cygaro do cygara komisarza policyi w Vercelli, poczém podziękował mu jako Mattino za tę grzeczność. Nazajutrz odebrał od pewnego wierzyciela pieniądze, które on od jednego z swoich dłużników grabieżą zabrał; mówią, że je zwrócił dłużnikowi, jednakże nie można o tém wiedzieć z pewnością. Spodziewamy się, że się o tym człowieku niezadługo więcej dowiemy, to jest, nie o jego przebiegach, lecz że się jego łotrostwu wkrótce koniec położy. *(Ll.)*

(Wynalazki mechaniczne.)

W Parmie anonsowało się dwóch stolarzy, z których jeden wynalazł młyn mielący wszelkie zboża za pomocą siły jednego tylko konia, a drugi maszynę hydrauliczną dla uprawy ziemi. Obadwaj przedłożyli modele swoje akademii inżynierów, a książę zachęcił ich nagrodą do wykonania swego wynalazku.

(Reforma regulaminu musztry.)

Rzym, 28. sierpnia. Nowy minister wojny uznał za potrzebne zreformować zupełnie regulamin musztry dla wojsk papiezkich, i zaprowadził tymczasowo francuską metodę strzelania, co odnośne rozporządzenie uważa za najważniejszą część regulaminu. *(Lld.)*

Niemce.

(Uchwała związkowa z d. 18. sierpnia 1836 mająca być odnowioną.)

Frankfurt, 2. września. Uchwała związkowa z dnia 18go sierpnia 1836, która według zapewnienia kilku dzienników wkrótce ma być odnowiona, jest następującej treści:

Ar. 1. Ponieważ nietylko jest celem niemieckiego związku utrzymanie niezawisłości i nietykalności państw niemieckich tudzież utrzymanie zewnętrznej i wewnętrznej spokojności Niemiec, ale także konstytucya związku dla swego ścisłego połączenia z konstytucyami pojedynczych państw związkowych uważaną być ma za ich część integralną, przeto każdy zamach wymierzony przeciw związkowi lub jego konstytucyi jest oraz zamachem przeciw każdemu państwu związkowemu; a zatem każde przedsiębierstwo przeciw egzystencyi, całości, bezpieczeństwu lub konstytucyi związku niemieckiego w pojedynczych państwach związkowych traktowane i karane być ma według istniejących tam lub na przyszłość zaprowadzić się mających praw, według których taki sam czyn popełniony przeciw pojedynczemu państwu związkowemu sądzonym być ma jako zdrada stanu, zdrada kraju lub pod inną nazwą.

Ar. 2. Państwa związkowe obowiązują się wzajemnie, indywidua obwinione jako sprawcy przedsiębierstwa wymierzonego przeciw panującemu, albo przeciw egzystencyi, całości, konstytucyi albo bezpieczeństwu innego państwa związkowego, albo zmierzającego ku temu spisku tudzież osoby obwinione o udział w takich czynnościach lub ich popieranie, wydawać na żądanie naruszonego lub zagrożonego państwa — przypuściwszy, że podobne indywiduum niejest albo poddanym państwa wezwanego o wydanie, albo że w tem państwie już dla innego przestępstwa ma być indagowane lub ukarane. Gdyby przedsiębierstwo wymierzone było przeciw kilku pojedyńczym państwom związkowym, natedy obżałowane indywiduum temu państwu ma być wydane, które tego najsamprzód zażąda. *(Lld.)*

(Wiadomości bieżące z Frankfurtu n. M.)

Frankfurt, 3. września. Uchwały względem zniesienia praw zasadniczych zakomunikowano już wszystkim pojedyńczym rządom. Tutejszy senat miał wczoraj względem publikowania téj uchwały osobne posiedzenie, wkrótce spodziewać się należy ogłoszenia powziętéj na niem uchwały.

— Tutejsze stowarzyszenie Piusa postanowiło mieć udział w wielkim kongresie stowarzyszeń Piusa w Berlinie.

— Dziś był w naszem mieście Don Miquel, bawi on z kilkoma swoimi wiernymi towarzyszami w bliskiem Wilhelmsbad i chce tam odbyć kongres. Gra w Wilhelmsbad rozpoczęła się tam znowu w przeszłą niedzielę.

— Książę Metternich odjedzie jeszcze w ciągu tego tygodnia do Wiédnia. Przed odjazdem zamyśla zgromadzić u siebie na objedzie kilku najznakomitszych dyplomatów sejmu związkowego.

— Większa część pełnomocników komisyi wojskowéj otrzymała od swoich mocodawców instrukcye w kwestyi kontyngensu związkowego, że na przyszłość tylko 1 od sta ludności w miarę ilości dusz z r. 1846. służyć ma za podstawę siły kontyngensu związkowego. Bliższe postanowienia względem zatrzymania stosunku rezerwy, wojsk kompletujących rozmaitéj broni, jak je przepisuje konstytucya wojenna związku niemieckiego, mogą przy tem i na przyszłość być obowiązującemi. Jednak możnaby na mocy uchwały związkowéj uorganizować małą lecz zawsze gotową i dzielną siłę zbrojną, aby zapobiedz wszelkim ewentualnościom. *(Pr. Z.)*

(Obchód rocznicy nadania konstytucyi.)

Drezdno, 4. września. W dzisiejszą dwudziestą rocznicę nadania konstytucyi krajowéj rozdano tu żywność między 2600 ubogich. Król dał na to 150 a ministeryum 200 talarów. — W Lipsku obchodzono także solennie tę rocznicę. *(Pr. Z.)*

(Amnestya w W. księstwie Badeńskiem.)

Karlsruhe, 1. września. Według zapewnionych doniesień wyszła w dzień uroczystości urodzin Jego królewicz. Mości dość obszérna amnestya. Na mocy rozporządzenia w. książęcego ministeryum sprawiedliwości z 3. października 1849 wstrzymano jak wiadomo śledztwa sądowe przeciw mniéj skompromitowanym uczestnikom ostatniéj rewolucyi. Według wyraźnéj teraz woli w. księcia zaniechane być mają już zupełnie nader liczne te śledztwa, z tem jednak zastrzeżeniem, aby ułaskawieni odtąd zachowali się spokojnie. Oprócz tego ułaskawiono jeszcze do 90 uwięzionych, powiększéj części politycznych przestępców. *(Pr. Z.)*

(Projekta senatu wydziałowi miejskiemu przedłożone.)

Lubeka, 3. września. Senat przedłożył dziś wydziałowi miejskiemu kilka ważnych projektów do rozpoznania, jako to: Zniesienie praw zasadniczych według najnowszéj uchwały związku niemieckiego, uregulowanie tworzenia nowych towarzystw religijnych i zaprowadzenie małżeństwa cywilnego, reforma lennictwa i ustalenie przywileju

towarzystwa kolei żelaznéj z Lubeki do Büchen; wszystkie te propozycye oddano komisyom do bliższego rozpoznania. *P. Z.)*

(Książę Adalbert wybiera się w podróż do Grecyi.)

Mnichów, 1. września. Podróż księcia Adalberta do Grecyi nastąpi istotnie, lecz dopiéro w miesiącu grudniu. Tymczasem pobiera książę naukę nowo-greckiego języka od profesora tutejszéj szkoły greckiéj, dra. Proisiadis, który mu oraz objaśnia zwyczaje i obyczaje Hellenów. *(Pr. Z.)*

Prusy.

(Dwa memoryały rządowe przedmiotem uwagi publicznej.)

Berlin, 4. września. W téj chwili zajmują bardzo uwagę publiczną dwa memoryały napisane z rozkazu naszego rządu. Jeden rozdany pomiędzy deputowanych sejmu prowincyonalnego rozwodzi się nad potrzebą zmienienia ustawy gminnéj z 11go marca 1850 jako nieodpowiadającéj życiu praktycznemu w sposób najstosowniejszy do usunięcia objawiającéj się coraz wyraźniéj niechęci i obawy. Dokument ten był przez wczoraj i dzisiaj przedmiotem obrad zgromadzonego tu sejmu prowincyonalnego, i zawiera w sobie długi szereg pytań z uwagami i objaśnieniami, które sejmowi do odpowiedzi a raczéj dla uzupełnienia przedłożone zostały. Rezultat narady stanów ma być dodrukowany lub załączony do treści memoryału a potem w najbliższym peryodzie posiedzeń przedłożony izbom do decyzyi razem z projektem zrewidowanéj ustawy gminnéj. Drugi memoryał zaś został wydany do rządów wywołanego przez Prusy i takzwanego niemieckiego związku cłowego, który jednakże nietylko nieobejmuje dotąd całych Niemiec, ale nadto sam w sobie na dwie nierówne części się rozpada. Celem jego jest przedstawić ułożony podług protokołu ostatnich konferencyi cłowych obraz teraźniéjszych stosunków związku jako podstawę wspólnych obrad nad stosownością dalszego istnienia dawniéjszych stosunków lub przyłączenie się do przedłożonych ze strony ces. austryackiego rządu wniosków i projektów względem powszechnego niemieckiego związku cłowego i handlowego, który nawet teraźniejsze stosunki polityczne i przyjęta za zasadę polityka zjednoczenia, doradzają. Jeźli przeto donosiły już niektóre dzienniki tutejsze, że rządowi naszemu uprzykrzył się już związek cłowy i że go rozwiązać zamierzono, tedy wiadomość ta jest fałszywa a przynajmniéj niedokładna, albowiem nieidzie tu bynajmniéj o rozwiązanie lecz tylko o dalsze rozszerzenie związku, chociażby z niektóremi zmianami jego dotychczasowych stosunków. *(Lloyd.)*

Królestwo Polskie.

(Liczba dzieł przedłożonych Warszawskiemu komitetowi cenzury do rewizyi.)

W ciągu zeszłego roku przedłożono warszawskiemu komitetowi cenzury do rewizyi 379 rękopisów i książek (19 sztuk więcéj niż w roku 1849). Z tych pozwolono drukować 327, 4 odrzucono a 14 zwrócono dla uzupełnienia i poprawienia wydawcom. Do rewizyi w roku 1851 pozostało 14 dzieł. Przedłożone komitetowi cenzury rękopisma i książki były poczęści religijne, jurydyczne lub historyczne, a po największéj części umiejętnéj treści. Tłumaczonych na polskie romansów i powieści drukowano bardzo mało. Ilość sprowadzonych z zagranicy dzieł wynosiła 15.986 w 58.141 tomach. — W porównaniu z dowozem książek w roku 1849 pokazuje się w dziełach mniéj o 759 a w liczbie tomów więcéj o 10.247. *(L.k. a.)*

Turcya.

(Mająca wyjść nowa taryfa cłowa.)

Konstantynopol, 24. sierpnia. Wydanym niedawno memoryałem porty zostały uwiadomione wszystkie ambasady, że w miejsce dawniejszéj ma być zaprowadzona nowa taryfa cłowa. Ale ponieważ pod względem niektórych artykułów zachodzą jeszcze małe dyferencye, przeto złożono bezparcyalną komisyę dla stanowczego załatwienia téj sprawy. Dopiero po wysłuchaniu rezultatu jéj obrad wejdzie nowa taryfa cłowa już zupełnie i nieodwołalnie w moc obowiązującą, a ambasady zagraniczne zostaną zawiadomione o tém osobnym okólnikiem. *(Ll.)*

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie z 10. września.)

Lwów. Na naszym dzisiejszym targu płacono za korzec pszenicy 18r.30k.; żyta 12r.; jęczmienia 9r.; owsa 6r.16k.; hreczki 11r.15k.; kartofli 7r.30k.; — cetnar siana kosztował 3r.24k.; okłotów 2r.12k.; — sąg drzewa bukowego sprzedawano po 30r., sosnowego po 24r. w. w. W poniedziałek dla święta rz. kat. nie było targu.

(Ceny targowe w obwodzie Tarnopolskim.)

Tarnopol, 1. września. Według doniesień handlowych podajemy z Tarnopola, Trembowli i Zbaraża następujące ceny przeciętne cerealiów i innych artykułów, jakie istniały od 16. do 31. sierpnia: korzec pszenicy 17r.8k.—13r.—14r.; żyta 9r.22k.—7r.30k. —7r.50k.; jęczmienia 6r.40k.—6r.37k.—6r.; owsa 4r.20k.—6r.7k.—3r.40k.; hreczki 12r.—11r.15k.—10r., kukurudzy tylko w Trembowli 9r.; kartofli 2r.40k.—3r.30k.—5r.30k. Cetnar wełny 225r.—0 200r.; siana 2r.30k.—2r.45k.—3r.; nasienia konicza w Tarnopolu 40r. Sąg drzewa twardego 28r.45k.—9r.—12r.30k., miękkiego 19r. —8r.—11r.52k. Funt mięsa wołowego 9k.—9k.—7k. i garniec okowity 2r.30k.—4r.—3r.7½k. w. w.

Kurs lwowski.

Dnia 12. września.		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. k.	5	24	5	28
Dukat cesarski	„ „	5	29	5	34
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	9	28	9	32
Rubel śr. rosyjski	„ „	1	50	1	51
Talar pruski	„ „	1	43	1	45
Polski kurant i pięciozłotówk.	„ „	1	21	1	22
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	85	38	86	—

(Kurs wekslowy wiédeński z 9. września.)

Amsterdam 165 l. 2. m. Augsburg 119 l. uso. Frankfurt 118½ l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 174½ l. 2. m. Liwurna 117 p. 2. m. Londyn 11.40. l. 2. m. Medyolan 119 l. Marsylia 140 p. Paryż 140 l. Lyon —. Bukareszt 235. Konstantynopel 386. Agio duk. ces. 23½.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 11. września.

Książę Sanguszko Władysław, z Brodów. — Hr. Jabłonowski Ludwik, z Nastasowa. — Hr. Baworowski Włodzimierz, z Strusiowa. — Hrabina Cetner Elżbiéta, z Torek. — PP. Łukasiewicz Mikołaj, z Pohorłowiec. — Papara Stanisław, z Dolnicza. — Czajkowski Hypolit, z Sarnik. — Bałtowski Aleksander, z Uhnowa. — Grochowski Antoni, z Sulimowa. — Łodyński Piotr Justyn, z Prusinowa. — Ubysz Wacław, z Ostobusza. — Zamorski Jan, z Suszna. — Potten Karol, z Łahodowa. — Stankiewicz Szczepan, z Podliska.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 11. września.

PP. Litowski Józef, do Kontów. — Zieliński Edmund, do Janowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 9. września.

Pora	Barometr wmierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.			Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	″	‴	⁗				
6 god. zr.	28	3	3	+ 4°	+ 8°	wschodni	pochm.
2 god. pp.	28	3	0	+ 8°	+ 4°	połu.-wschodni	„ deszcz
10 g. w.	28	3	3	+ 6,5°		—	„ „

TEATR.

Dziś: dramat polski: **„Stella.“** JPani Aszpergerowa po raz pierwszy wystąpi po urlopie swoim.
Jutro: przed. polskie: **„Estella.“**

Wczoraj (we środę) przedstawiano: *„Czy to we śnie czy na jawie?“* sztukę układem niezwyczajną, bo w dwóch aktach rozwlekłą do kwadrans na jedynastą od siódméj godziny; przytem z tego osobliwą, że całą niemal osnowę i rzecz utrzymywać autor w niéj kazał jednéj osobie, — jakby na przekor niestałości młodzieńczéj — jednemu starcowi po pierwszy raz w życiu ujętemu w sidła miłości namiętnéj, zatem w obrotach przez niewłaściwe starcom koleje rozmiłowania, upojenia, szalenia, przez walki z zazdrością i podszeptami zawiści, przez setne drobnostki zaoczne i jawne aż do wytrzeźwienia serca. Szczęśliwy autor może w kompozycyi bajki swojéj, ale nie pomnął, ile siły, ile sztuki, ile talentu potrzeba, ażeby przeobrazić na scenie tyle wyszukanych sytuacyi, cieniem się tylko między sobą różniących, tak, ażeby nie obrazić smaku, nienadwątlić rzeczywistości i nie uchybić prawdzie, jaką się osłania miłość w tajemnych przed okiem świata ustępach, a spędzanych sam na sam w uroczych z ulubionym przedmiotem chwilach. Olbrzymie prawie to będzie zadanie dla aktora, przeprowadzić podobny stan starca, by się nie przedrzyźnić ułomności ludzkiéj, zwłaszcza przez sceny, które nam szczegółowo powymieniać nawet trudno, tak były liczne, tak rozmaite. Z chwałą więc wyrzec winniśmy dla pana *Gołębiowskiego*, i miło nam zapisać tu jednogłośne zdanie wszystkich obecnych, że sam utrzymał sztukę wczorajszą, i uświetnił zmyślony stan starego Ernesta prostotą gry, osłonił przywary starca całą przyzwoitością i tym wdziękiem, który nie tyle rozśmiesza, jak raczéj rozrzewnia na widok bolejącego starca w niewłaściwych dlań sidłach.

Wczoraj popołudniu o pół do trzeciéj wydobył w Pełtewie wyrobnik Mateusz Kupiński ciało nowo narodzonego dziecięcia. Urząd landwójtowski drugiéj dzielnicy przesłał je do głównego szpitalu.

Główny Redaktor **M. Szreniawa Sartyni.** Z c. k. galic. drukarni rządowej.